

ЗАСАДИ БЕЗПЕКИ БАНКІВСЬКОГО КРЕДИТУВАННЯ АГРАРНИХ ПІДПРИЄМСТВ

І. В. Тимченко, магістр

З. Я. Шацька, к.е.н., доцент

Київський національний університет технологій та дизайну

В умовах нестабільності економіки, кризи платежів, посилення інфляційних процесів значно зросло коло проблем у кредитуванні та комерційній підтримці аграрних підприємств. Це зумовлює необхідність їх оцінки, виявлення причин недофінансування та проведення подальшого аналізу щодо розв'язання зазначених проблем.

Основною розвитку сільського господарства в сучасних умовах є комерційне кредитування, а саме банківське кредитування агропромислового комплексу. В умовах товарного виробництва, кредит стає обов'язковим атрибутом господарської діяльності і виконує такі основні функції: стимулює розвиток виробництва, забезпечує безперебійність обігу основного та оборотного капіталу, забезпечує безперервність процесів відтворення, сприяє розвитку сільського господарства.

Отже, банківське кредитування – це інструмент розвитку суб'єктів господарювання та забезпечення неперервності процесів суспільного відтворення шляхом перерозподілу тимчасово вільної вартості на умовах строковості, платності, повернення та забезпечення.

Необхідність використання кредиту в сільському господарстві зумовлена його відносно низькою дохідністю, залежністю від природо-кліматичних умов, потребою поповнення оборотного капіталу, придбання основних засобів, запровадження нових виробництв і прогресивних технологій. Аграрне виробництво має яскраво виражений циклічний характер відтворення і є більш відсталим порівняно з промисловою сферою. Все це зумовлює наявність у сільгоспвиробників власного обігового капіталу і необхідність використання залучених коштів.

Аграрний сектор України є одним з секторів економіки України, що найбільш активно розвиваються. Рентабельність сільськогосподарського виробництва продукції сільського господарства за підсумками 2013 року становила 27%. Цей сектор економіки приносить відчутні прибутки своїм власникам і відображає значну частку (до 10%), у виробництві внутрішнього валового продукту країни. Але на жаль, більшість підприємств має нестачу власних обігових коштів і потребує банківського кредитування.

Останнім часом кредитування підприємств аграрного сектору багатьма комерційними банками розглядається як цікавий та перспективний напрямок. Але в цьому напрямі є певні проблеми і перешкоди. У значній мірі проблеми кредитування сільськогосподарських підприємств зумовлені: зменшенням обсягів державної підтримки сільського господарства; недоступністю кредитних ресурсів для сільськогосподарських підприємств через високі відсоткові ставки; ігноруванням при кредитуванні сезонності робіт, висока інфляція, курсова різниця. З подальшим розвитком ринкових відносин зростає залежність функціонування сільського господарства України від фінансово-кредитної системи і продовжує ще більше зростати в умовах затяжної кризи.

Ураховуючи, що етап підготовки і видачі кредиту є чи не головним у структурі кредитної операції банку, особлива увага приділяється визначенню кредитоспроможності позичальника, а саме аграрних підприємства. Основними критеріями оцінки кредитоспроможності позичальників згідно з Положенням НБУ «Про кредитування» можуть бути:

- забезпеченість власними коштами не менше як 50 % усіх видатків позичальника (підприємства аграрного сектору);
- репутація позичальника (кваліфікація, здібності керівника, дотримання ділової етики, договірної, платіжної дисципліни);
- оцінка продукції, що випускається, наявність замовлення на її реалізацію, характер послуг, які надаються (конкурентоздатність на внутрішньому та зовнішньому ринках, попит на продукцію, послуги, обсяги експорту);

– економічна кон'юнктура ринку (перспективи розвитку позичальника, наявність джерел коштів для капіталовкладення) тощо.

Водночас можливість отримання кредитних коштів від комерційних банків обумовила активізацію різного роду злочинних елементів, особливо у сфері банківського шахрайства. В історії кредитної діяльності банків були випадки, коли майже 50 % позичальників, які прагнули отримати банківські кредити, мали на меті відповідні шахрайські задуми щодо посягання на кредитні кошти банків. За таких умов банки, які своєчасно не врахували зростання активності злочинних елементів, не вжили адекватних заходів захисту кредитних операцій, зазнали значних втрат. Тут слід акцентувати увагу, що сьогодні кредитна діяльність банків здійснюється в умовах досить високого ризику, який за рівнем небезпеки створює для банків майже екстремальні умови.

Основною умовою наявності попиту і пропозиції кредитних ресурсів в аграрному секторі країни є прибутковість підприємств. У разі порушення цих умов сільськогосподарські підприємства не зможуть повертати борги, а потенційні кредитори не матимуть стимулів їх надавати. Своєчасне залучення кредитних ресурсів для здійснення виробничого процесу страхує від ризику його зупинки або гальмування через нестачу коштів на придбання оборотних засобів. Можливість отримання кредитних ресурсів дозволять подолати тимчасові труднощі розвитку аграрних підприємств та забезпечать досягнення значних конкурентних переваг продукції даної галузі, зміцнити не тільки продовольче самозабезпечення країни, а й активізувати завантаження суміжних галузей економіки. Тільки тоді, коли запрацює сільськогосподарське виробництво, стануть розвиватись і сільські території, що сприятиме економічному зростанню країни.

Отже, враховуючи дані фактори в процесі надання та обслуговування кредиту можливо досягнути стабільності фінансової системи країни та розвитку агропромислового сектору, безперервності виробничих та фінансових процесів.